

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 A kiadványban lévő:
 Egész évre — 16 kor.
 Félév évre — 8 „
 Helyben kassza kassza:
 Egész évre — 20 kor.
 Félév évre — 10 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Félév évre — 12 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és a hét utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadvány: Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 A szerkesztőség kizárólag visszamutató vagy megértesítő nem vállalkozik.
 Hirdetések és hirdetések a kiadványban intenzív.
 Nyomatott és más 3 1/2.

NAGYVÁRAD aug. 31.

Iskolanyitás.

A mai beiratásokkal megnyílnak az iskolák kapui. Mindmégannyi ajtó, melyen át a szellemi világosság sugárkévéi özönlének a küszködő, a boldogságot kereső embertömegbe. S a sugarak útja a tiszta gyermeklekeken vezet át, hogy majdan beragyogják az emberiséget, hogy annak jövője haladását biztosítsák.

Fontos esemény ez az iskolanyitás minden esztendőben. Ha csakugyan az iskolából pattan ki minden ismeret, minden tudomány szikrája; ha csakugyan ott segítik szárnyra az erényeket, jó erkölcsöket; ha csakugyan ott alakul ki, ott fejlődik gyümölcsözővé az emberszív, az emberagy és valóban az iskolában vetik meg a jövő ember munkakedvének, boldogságának alapjait; úgy nagyon is érthető az iskolanyitás fontossága.

Szédítő elgondolni is, hogy ilyen nagy horderejű munka vár az iskolákra, melyek ma nyílnak meg, hogy befogadják a mi reményeinket, a népek, nemzetek legféltettebb kincseit, jövőjüknek biztosítékait: a gyermekeket. S vajjon ráér-e gondolkodni rajta a tanító, a tanár, az igazgató, ki 3—4 könyvbe is beírja ma a gyermek nevét? Vajjon beírja-e szívébe is, megfogadva, hogy a rábizott kincseket féltve fogja gondozni, hogy könnyíteni fog az ismeretszerzés munkájában, hogy de-

rüssé, örömteljessé fogja tenni az iskolaéletet a gyermekvilágnak, jól tudva, hogy úgy is csak egy van örömkor az életben?>

Oh, ha így gondolkoznak a paedagogusok, szívből üdvözölhetjük az iskolanyitást!

Miért mondják mégis iskolanyitáskor erre: »Még t ránehezedik a tanuló vállára az iskolaélet?> Mert a kor követelménye, a törvény sok terhet rak a tanuló vállára, mert nem minden paedagogus igazi gyermekbarát, mert a gyermek testi-lelki frissességére, épségben, üdén tartására nem elég gondot fordítunk vagy fordíthatunk iskoláinkban.

Nézzünk csak be a nyitott kapukon. Találunk olyan sötét, zig-zugos, nyirkos iskolahelyiséget is, mely jóra való korcsmának is alkalmatlan lenne; találunk szűk, alacsony tantermeteket, melyekbe nemsokára 80—90 gyermeket fognak bezsúfolni és sem ezek mellett, sem a megfelelően épített iskoláink mellett játéktereket nem találunk. Legtöbbnek még az udvara is szűk, fátlan, hepe-hupás. Hol keressen hát a gyermekcsereg üdülést az óraszünetekben? (Arról szólni sem jó, hogy ezektől a 10 perces szünetektől is sok helyen megfosztják a tanulókat.)

Már most az a gyermek, ki a sáros vagy poros, csatornázatlan utcákból, zsúfolt, kerttel nélküli lakásból feljön a tudomány csarnokába, hol ébrenléte legnagyobb idejét tölti, még itt sem szívesen az a szegény gyermek üdítő, friss levegőt; az óraszünetekben még itt sem menekül-

het Isten szabad ege alá, mely éltetné, mely nagyra növelné.

Valóban, alig van város széles ez országban, mely a gyermekek testi nevelésének oly kevés eszközét mutathatná fel, mint a miénk. S alig van város, melynek közönsége oly kevés gondot fordít az okszerű testi nevelésre, mint ez a miénk. Künn játszanak a szegény sorsu gyermekek az utca porában föl-kavarva azt, vagy az árok posványában besziva abból ezernyi betegség csírát. Ott sétál a jobb módú gyermekvilág a Fő-utcán, vagy Emléktéren, Széchenyi-téren kemény gallérba, csipkébe, szalagba bújtatva nagy diszkalapokkal, félve lépkednek, nehogy hiba essék az öltözetben s levegőhöz nem jutnak az embertömegben és csenevész és fehérek és ügyetlenek (a Rédaiba persze nem küldhetik őket a dajkákkal és bonnokkal.)

Mennyivel boldogabbak például a fiúmei gyermekek. Otthoni ruháikban, a leánykák köténykében — kivonul az egész gyermekhad a pompás népkertbe árnyas fák alá, csevegő szökőkutak köré vagy a facsoportok közt sűrűn felbukkanó játékterekre. Ott labdázna, kergetőznek, a leánykák kézimunkáznak, a nagyobb fiúk olvasgatnak vagy sétálnak a jó karban tartott utakon s jelző táblával el-látott fákkal, bokrokkal ismerkednek. Élveznek is, tanulnak is. És milyen frissek, vidámak, ügyesek és barátságosak ezek a fiúmei gyermekek.

Mi ilyen népkerttről még álmodni sem merünk. S ha az iskolák a miniszter

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Czárán utja a révi sziklaszoroson át.

— Egy délutáni kirándulás Nagyváradról. —

Irta: Dr. Némethy Gyula.

A legjobb váradi ember, ha a szabad le-vegő gyönyörét élvezni akarja, megelégszik az-azal, hogy kimegy valamelyik szőlőbe, a nél-kül azonban, hogy csak egyszer is élvezte volna például a Nagy Omlás ormáról nyíló remek kilátást; vagy kizónázik a Püspök-, vagy a Félix-bányába s ott sétál egy-egy negyed-órát a nélkül, hogy turista-ambíciók éled-nének lelkében, hogy fölmenne például a Somló ormára, mely pompás körképpel gyönyörköd-teti a szemét.* Arra meg éppen kevesen gon-

* E körkép nem teljes, mert a Somló tetejét borító cserjés épen Vár felé elfogja a kilátást. Egy néhány gerendából, nem nagy fáradsággal lehetne egy kis kilátó filigóriát emelni, honnan a hegy kivételes

dolnak, hogy egy délután Váradról a révi sziklaszorosba rándulhatnak, hol a természeti látványosságok egész tündöklő sorozata tárul a vállalkozó turista elé. Akik mégis vállalkoz-tak erre, eddig meg kellett elégedniük azzal, hogy a révi őrnáztól kezdve végigsétáltak a szoroson, mindenütt a vasut vonalon, hol persze szintén tagadhatatlanul pompás képek-ben gyönyörködhetek, olyanokban, aminőket hazánkban nagyon kevés város környéke tud felmutatni. A Tündérvár hatalmas meredélye, barlangjai, a két zöld tó, a »Két püspök«-szikla gyönyörű profilja, a remek környezeti vizesés, a legszebb alakú és kolosz-szális méretű szikla-képződmények, végre a szoros keleti végén elterülő árkádiai szépségű amphitheatralis völgy s hozzá mindez egy

helyzete következtében az egész vidéken páratlan ki-látásban lehetne gyönyörködni. Ez a fürdőnek, az egészséges látogatók szemében, ugyancsak emelné az értékét. A meglévő utak egyengetése az meg épen csak gyerekeknek volna. Ajánljuk jegyzetünket a fürdő-gondnokság figyelmébe.

másfél, vagy két órányi séta keretén belül: kétségkívül oly sorozatot képeznek, amelyek a legfelcsigázottabb igényeket is kielégítik.

A múlt év ősztől kezdve kétféle révi kirándulást különböztetünk meg. A most em-lítettet, amelyet a sziklaszoros *völgyi útjának* s egy újat, amelyet *hegyoldali kirándulásnak*, vagy *tour-nak* nevezhetnénk, vagy Czárán ut-jának a révi szoroson át, mert, hogy a B har-hegység eme turista útja is Czárán alkotása, azt hiszem, szinte fölösleges mondanom. E kirándulás is megtehető egy délután keretén belül Váradról, olyanformán, hogy az ember a déli 12 ó. 11 perczkor induló vonattal másfél óra alatt a révi 24. sz. őrnázhoz zónázik s este 1/10-kor a vársonkolyosi megállónál ülve vonatra, 10 ó. 40 perczkor Váradra visszatér. A déli 1 óra 44 perctől esti 9 óra 19 per-czig terjedő idő bőségesen elegendő arra, hogy a turista lassan menve, szépen pihengetve, a mindvégig árnyékos erdei úton végigjárja Czárán útját, magának a vársonkolyosi vendéglő-ben vacsorát rendeljen, s még Vársonkolyosról

Iskolai idényre

leány és fiu fehérneműek bár-mely intézet előírása szerint, mérték után is.

Továbbá carlsbadi cipők, csizmák, galocsnik, kalapok, sapkák, ingek, gal-lérok, kézelők, lábravalók, nyakkendők, keztyűk, harisnyák, zsebkendők, ing-gombok, pénztárczák, fésűk, kefék, szappanok, eszrenyők, utazó-bőröndök, téli alsó ingek, nadrágok, gamáslik, törülközők, madráczok, szalmazsákok, ágy- és paplanlepedők, gyapju takarók, chifonok, vásznak, crettonok, bar-chettek, bélésárúk stb. feltűnő olcsó árak mellett. 9

Keresztény tizlet!

Telefonszám 76.

FÁBRY TESTVÉREK

nagy áruházában
 Nagyvárad, Olaszi, Fő-utca.

rendeletének megfelelőleg mégis rászánják magukat a kirándulásra, vagy játékdélutánra, előáll a gond, hogy hova kellene vinni a gyermekhadat? A városligetben a katonaság tanyáz, a Rédayban kétes existenciák, a Wolfi erdőbe nem szabad bemenni. Bizony nincs itt hova menni. A szegény váradi iskolás gyermeknek se udvara, se kertje, se játéktere; nincs hol napfényben fürödni vagy zöld lombzat enyhét élvezni, nincs hol ózonos, szabad levegőben futkosni.

De azért im megnyitlak az iskolák. Árad a szellemi világosság.

Özv. Dr. Személy Kálmánné.

A kormányválság.

A politikában ma szünet van, amint ez természetes is. Már mult héten jeleztük, hogy mindaddig, míg a király tisztába nem jön azzal, hogy mit adhat az új miniszterelnöknek utjára, még a személyes kombinációk sem jelentenek sokat. A király Bécsben tanácskozni fog a közös hadügyminiszterrel, az osztrák honvédelmi miniszterrel és az osztrák miniszterelnökkel, esetleg még ma vagy holnap fogadja gróf Khuent is, aki a fentnevezettekkel bizalmasan is értekezik. Ezekről a kihallgatásoktól függ a király elhatározása és így a jövő magyar kormány sorsa is; amennyiben — mint ezt ismételtén megirtuk — a király azt az államférfiut fogja kabinetalakításra felszólítani, kinek előterjesztése legközelebb jár a legfelsőbb elhatározáshoz. Ha az illető nem fogadná el, akkor új embereket fognak meghívni és esetleg olyan politikust megbizni, aki eddig szóban sem volt. Az illető ez esetben valószínűleg a parlamenten kívül álló ember volna, akinek már csak ildomoságból is előzetesen meg kellene kérdeznie a kormánypártot, hogy elfogadja-e őt és kötött programját. A párt eddigi magaviselete azt látszik igazolni, hogy úgy vannak, mint az Orczy-kávéházbeli tanu, akitől egy barátja reggel azt kérdi: »Hová mész?« Felelet: »Tanuskodni!« — »Mire?« — »Majd csak akad valami!« A pártok majd csak akad program; majd csak diktálnak rá programot

is, embert is. A király pénteken fogja designálni az új embert. Szerencsétlen nap; valószínűleg az országnak nem is fog sok szerencsét jelenteni.

A czukoradó törvények végrehajtása.

A hivatalos lap vasárnapi száma leközi a nagyterjedelmű pénzügyminiszteri utasítást a czukoradóra vonatkozó törvényes rendelkezések végrehajtása tárgyában. A kiadott rendelkezések az adómentes szörp meghatározását, a közlekedési vállalatok segédkezését, a gyártelepeket, a leletfelvételt, a készletfelvételt, a szállítást illetik. E végrehajtási utasítás határozatai 1903. évi szeptember hó 1-én lépnek életbe; ezzel egyidejűleg a czukor adóztatására vonatkozó azok a határozatok, amelyek ez utasításban mint fenntartott határozatok fel nem említettek, hatályon kívül helyeztetnek.

Bulgária hadereje.

Az összes Balkán-államok között Bulgária fordít legtöbb gondot hadseregére, a mely ugy kiképzésére, mint fegyverzetére és felszerelésére nézve európai színvonalon áll. A hadsereget az általános katonakötelezettség alapján egészítik ki, a mohamedánok azonban pénzért megváltatják magukat. A katonakötelezettség a huszadik életévvel kezdődik s a sorhadban a gyalogságnál két, más fegyvernemnél három évig, a tartalék első és második készütségében négy-évig tart.

A bolgár hadsereg hat gyalog- és egy lovashadosztályra oszlik. Egy gyaloghadosztály négy gyalog- és egy tüzérezredből, esetleg megfelelő számú lovasságból, a lovashadosztály négy lovasezredből áll. A gyalogezred hét zászlóaljából, egy zászlóalj négy századból, a lovasezred öt századból, a tüzérezred hét táborig és egy hegyi ütegből, egy üteg pedig hat ágyúból áll, úgy hogy az egész bolgár haderő huszonnégy gyalog, négy lovas és hat tüzérezredre és a hadosztályköteléken kívül álló hat századból álló helyőrségi ezredre és három vartüzér-zászlóaljra és a műszaki csapatokra oszlik.

A gyalogság 8 milliméteres űrméretű 88-iki mintájú Mannlicher ismétlő-fegyverrel, a lovaság pedig karabélyllyal van fölfegyverezve. A táborig tüzérség francia Creuzot-ágyúval, a vartüzérség pedig nagyjából Krupp-féle ágyúkkal van ellátva.

Bulgária rendes hadseregének hadilétszámát a bolgár hivatalos kimutatások 123.970 emberre, 312 ágyúra, 5847 szekerre és 23.432 lóra és igavonó-állatra teszik, míg a tartalék-hadsereg ugyane adatok szerint 208.966 emberből, 452 ágyúból, 8618 szekérből és 38.788 lóból és igavonó állatból áll.

A haderő természetesen csak a papiron bír ilyen tekintélyes létszámmal, a valóságban jóval kevesebbre rug.

A párisi nagy áruház egéséhez.

A főváros közgyűlése, mint közzöltük, a katasztrófa által sújtottak segélyezésére mult pénteken huszezer koronát szavazott meg. Az erre vonatkozó jegyzőkönyvet már szombaton terjesztették fel kormányhatósági jóváhagyás végett. A belügyminiszter még ugyanaz nap leküldte az ügyiratot a jóváhagyási záradékkal ellátva és már tegnap, vasárnap, folyósították az összeget dr. Alkér Ernő VII. kerületi előjáró-helyettes kezéhez, akit a szétesztással biztak meg.

Tegnap József Agost főherczeg Müller Kálmán miniszteri tanácsos, kórház-igazgatóhoz címzett levél kíséretében 500 koronát küldött, mely összeget a főherczeg saját, valamint neje Augustia főherczegnő nevében a tűz által sebesültek segélyezésére szánt. Müller Kálmán a főherczeg intenciójához képest a pénz a Rókus kórházban fekvő öt beteg között azonnal egyformán osztotta szét.

A Dohány-utca 37. sz. házból, mely a tűz által elpusztított épület mögött áll, és rendkívüli mérvben volt veszélyeztetve, az összes lakókat azonnal kiköltöztették és ideiglenesen a Nagydíófa-utcai községi iskolában szállásolták el őket. A leégett épület falain időközben eszközölt biztosítási munkák után a 21 lakófélnak és hozzátartozóiknak a visszaköltözést ismét megengedték.

pl. a Misid völgy remekszép torkolatához, kisebb kirándulást rendezzen. Probatum est.

Augusztus 23-án vasárnap indult el kised, mindössze három tagból álló társaságunk* Czárán új utjának bejárására. A révi őrháztól alig egy negyedóra alatt, a mészkemence mellett iparvasuti hidon átmenve, s balra egy kis mezőre térve le, eljutott az erdei, jól jelzett útra, melynek árnyékos volta a minimumra redukálja az izzadást, amelyben a révi völgyi úton, ahol kevés az árnyék, bizony bőséges része van mindenkinek. Egy kis emlékedés után erdőnyíláshoz, vagy vágáshoz jutva, szembe találtuk magunkat a tündérvár barlangjával, illetőleg sziklafalával, mely ide háromtagu csinos visszhangot ad.

Im a visszhang, kit játszi gúnynyal,
Egyik bércz a másikhoz utal,
Mig elhal a szük völgyeken;
Im a patak, mely lomb között jön,
Elvész alul a medre rögtön
S lehall, tajtéba törve lenn . . .

A visszhangtól rövid séta után ismét szabad helyre jutunk, az Alsó kilátóhoz, mely éppen a vasuti őrház fölött van. Már innen is szép a kilátás, egyrészt a Tündérvár hatalmas sziklafalazatára, másrészt a szoroson túl Rókus, melynek tornyai csillognak a délutáni napfényben, no meg az egész Körözs-völgyre; de még sokkal szebb látvány tárul eléink Méné Maróth gallér-

* Kiss Dávid és Jelinek Géza kipróbált turista társaságában voltam.

járól, mely egy szép tágas sziklaerkély az ugynevezett »két püspök« szikla fölött. Az Alsó kilátó után a turista ut t. i. még az erdőben egy szép szikla alatt ketté ágazik; a jobb oldali ut a kiterő-ut Méné Maróth gallérjához, ugy hogy ez az ut fenn a kilátó erkélyen véget ér, s rajta vissza kell jönni az ut-elágazáshoz. A sziklaerkély azaz Méné Maróth gallérjának kilátása nem csak az Alsó kilátó elébb leirt képét adja szebben, mert sokkal magasabbról, de jobbra a sziklaszorosnak a kis alaguton túl levő részletét is föltárja előttünk, tehát a vizes remek völgyét. A Körözs éppen a sziklaerkély alatt tesz egy erős kanyarodást, az öt híven követő vasutal egyetemben. De minő játékvasutnak tűnik föl ez innen, e szédítő magasból! Főköre-képet ad e sziklaerkély, melynek egyes részletei a következők balról jobbra: a Körözs tág völgye, Révvel, a Tündérvár, fölötte a Kétszemű hegygel, az alagút hegye, mely körül a Körözs kanyarodik, a vizes völgye a M. A. V. vizesésével.* Hátunk megett hatalmas sziklafal zárja el a kilátást, de képez egyuttal vadregényes környezetet. A remekiszta időben a gyönyörű hegyvidék, a Körözs távoli széles völgye helységgel együtt bámulatos tisztaságban rajzolódik szemünk elé. Lábaik alatt szédületes sziklameredély, mögöttünk hullámvonalban húzódó sziklafalazat. Valóban az ut egyik

* A szép, 10—15 m. magas vizesést azért nevezzük M. A. V. esésnek, mert Handl János pályőr érdeme e bájos esés fentartása. Az ő buzgólkodása nélkül e szép esés régen tönkrement volna.

legpompásabb részlete! Tíz percnyi pihenő után, vagy inkább szemléltetés után le a főúthoz, egy másik sziklafal elé, melylyel egy vastag fatörzs kigyómódra ölekezik. Csak pár lépés innen a gyönyörű hatalmas portáléjú Devence barlang, mely a hagyomány szerint egy ilyen nevű kurucz felkelő vezérnek volt fészke. Ma is láthatók a barlang előcsarnokának falain egyes négyzetletű lyukak, melyekben gerendavégek lehetnek illesztve. A barlangba messze be lehet menni, de cseppkő képződései nagyon gyérek. A Devence barlangtól lefelé menet érünk el az azelőtt »két püspök«-nek nevezett, de Czárán által Méné Maróth pároak keresztelt, két egymás mellett álló s egymással mintegy kezét fogó sziklabáványhoz, mely a völgyből jó embernagyságnak látszik, holott valójában ugyancsak hatalmas két kolosszus. Lehet egy 15—20 méter magas, s olyan sajtáságos alakulat, hogy főleg közletről alig győz az ember betelni látásával. A baloldali mintegy rádul a jobboldalra s csak a kettő közé szorult kő, (amely a kézfogást példázza) akadályozza meg, hogy össze ne érjenek. E kő alatt mintegy kapuzat alatt meg lehet kerülni az egyik kőbáványt, Méné Maróthot. Apropos Méné Maróth! Czárán azért nevezett el itt mindent amit csak lehetett, az ő nevével, mert a monda szerint, amit K. Nagy Sándor elég komolyan vesz »Biharországában«, itt állott volna Méné Maróth

* Biharország. Utirajzok. Irta: K. Nagy Sándor. Második kiadás. Nagyvárad. Ifj. Berger Sámuel kiadása. 1884. 98. és kk. ll.

A tűz alkalmából a helyettes polgármester tudvalevőleg Faller Ferencz tanácsnokot bizta meg szigorú vizsgálat keresztülvételével. Most hogy az I. ügyosztály vezetője, Lung György tanácsnok szabadságáról visszaérkezett, a vizsgálat vezetését az őt helyettesítő Faller tanácsnoktól átvette.

Az áruház környékén ma már helyreállt, úgy ahogy, a rend. A villamosok rendszeresen közlekednek, sehol kordon nincs s a rend fenntartására néhány kivételesen közrendőr ügyel. A deszkakerítéssel körülvett épületrönsben nap-számok sűrűnek-forognak, hogy a belső falakat is alátámasszák oszlopokkal. A szobákban levő törmelék takarítása azonban még most is szűnetel s addig nem is fognak hozzá, míg dr. Sárkány vizsgálóbíró erre engedélyt nem ad.

Ma reggel végre a pinczébe is le tudtak hatolni. A tűz ott is teljes erővel dühöngött. A kerepesi-uti oldalon azonban kisebb volt a tűz romboló hatása. Százezerre menő cserépedények eltört darabjai hevernek ott. A pincze helyiségeiből folyosó nyílik a villam világítási gépet tartalmazó fülkébe. Ez teljesen érintetlen maradt. A motor le van zárva; a falak kormosak, de egyéb pusztulás jele nincs.

A lakók pinczéje, mely a hátulso lépcsővel szemben, az üvegfedeles udvar alatt volt, teljesen ép. Erősen kormosak a rekesz falai, de nem égett meg egy sem s az ajtók lakattal vannak bezárva. A háztulajdonos bor-pinczéje és érintetlen. Gondosan átkutatták a zeg-zugot, de sehol emberi nyomot vagy holttestet nem találtak.

Spiró Adél állapotja tegnaptól mára nyilvánosabbra fordult. A többi beteg minden veszélyen túl van.

Erdekes a közönség hangulata és véleménye.

Egy tapasztalt, öreg házfelügyelő beszélgetett tegnap reggel a leégett áruház előtt többed magával.

— Azt hiszitek, hogy ez a leégett ház, ha újra felépül, kap lakót? Nagyon jól tudom, hogy az üzletek kivételével, egy lakó sem fog felhúrozni az emeletekre. Még az elsőre sem. Ezelőtt 9 évvel a Szövetség-utczában voltam házfelügyelő egy kétemeletes házban, a melynek tetőzete egy délután kigyuladt és le-

égett. A II-ik emelet is elpusztult és egy gyermek ott bennégett. A lapok nagyon keveset írtak az esetről, egy-két napig megemlékeztek erről a tüzről, amely nem is volt borzalmas.

A háziuram felépítette az emeletet és a tetőt, de 2 és fél évig állt üresen minden II-emeleti lakás. Még ingyen sem kellett senkinek. Két és fél év kellett tehát, hogy az emberek elfelejtsék a tűz emlékét! Hát még mennyi idő kell majd itten?

Szcerbovszky Szaniszló tűzoltóparancsnok ügyével már foglalkozik a fegyelmi bíróság, amely — mint jól értesült forrásból halljuk — már több tanút hallgatott ki és tiszta képet szerzett magának a történetéről. Ugy halljuk, — hogy Szcerbovszkyt teljesen rehabilitálni fogják.

Nagy derűtséget keltett a nézők között szombaton délelőtt egy ur, aki a 40-es számú házban erőnek-erejével be akart hatolni.

— Mit akar itten?

— Mit? Foglalni! En bírósági végrehajtó vagyok!

Csak nagynehezen tudták megértetni vele, hogy a házba nem lehet felmenni semmi körülmények között, mert minden pillanatban leszakadhat egy lépcső, vagy egy folyosó.

Különben is abban a lakásban, ahol foglalni akarnak nincs semmi, minden elégett.

Ugyancsak tegnap történt, hogy fiatalember, az áruház egyik alkalmazottja beosont valami ügyes módon a romok közé és onnan kis idő múlva ujjongva kihozott egy összeperzselt rongyot, amibe egy fénykép volt.

Mindenkit meghatott, midőn elmondta, hogy elhunyt édesanyja egyetlen arczképe volt az.

— Menekülésem közben — szökött — a folyosóra nyíló kijáratnál egy félmélyedésbe dobtam, ahová később az üvegtető egy része lezuhant. Két órai keresés után megtaláltam a csomagot és benne anyám fényképét, amely sértetlen maradt.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi múzeum (Schlauchpark) nyitva minden vasárnap és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

UJDONSAGOK.

Nagyvárad Püspökfürdő-Féliczfürdő.

		Személyvonat						
Nagyvárad áll.	7.33	9.50	—	—	4.44	—	8.58	
Nagyvárad-Vásártér ind.	7.20	9.31	11.42	2.08	4.37	6.28	8.54	
V.-Velenceze >	7.34	9.47	11.58	2.24	4.53	6.44	9.10	
Rontó >	8.02	10.14	—	2.93	5.09	7.11	9.29	
Püspökfürdő >	8.07	10.19	—	2.44	5.14	7.14	9.30	
Féliczfürdő >	8.24	10.37	—	2.58	5.31	7.18	9.54	

Féliczfürdő-Püspökfürdő-Nagyvárad.

		Személyvonat						
Féliczfürdő ind.	8.30	10.42	—	3.—	5.34	7.20	9.53	
Rontó >	8.37	10.49	—	3.05	5.41	7.25	10.00	
Püsp. fürdő ind.	8.48	11.00	—	3.11	5.51	7.31	—	
V. Velenceze >	9.04	11.16	12.00	3.27	6.08	7.47	10.13	
Nagyvárad-Vásártér érk.	9.22	11.34	12.16	3.45	6.24	8.05	10.30	
N.-várad áll. érk.	—	11.27	—	—	6.18	—	10.34	

Az indulási és érkezési adatok közép-európai időre vonatkoznak. Az esteli 6 órától reggeli 5.59 perczig terjedő idő fekete számokkal van jelölve.

* Személyi hír. Gerő Armin rendőrfőkapitány vasárnap szabadságáról hazatért s helyettesétől átvette a rendőrség ügyeinek vezetését.

* Primitia. A nagyváradai egyházmegye három végzett növendékpapja nyeri el a héten az egyházi rendet, s szenteltetnek fel áldozárokká: Gyepes Imre, Hermann Károly és Molnár János. A felszentelést megelőző szentgyakorlatok szombaton, aug. 29-én kezdődtek. Mindhárman holnap, szerdán, szeptember 2-án veszik fel a kisebb rendeket; pénteken, szeptember 4-én avattatnak fel az egyház leendő új szolgáinak, akiket szeptember 8-án, Kisasszony napján áldozárokká szentel fel Radnay Farkas felszentelt püspök. — Első szentmiséjüket Hermann Károly szeptember hó 9-én délelőtt a nagyváradai szent Vincze-intézetben, Gyepes Imre szeptember 13-án Gyulán és Molnár János szintén szeptember 13-án Belényesben mutatják be a Mindenhatóknak.

* Tanítók eskütétele. Tegnap d. e. tették le Sipos Orbán mint oszt. tanácsos, kir. tanf. kezébe a hivatalos esküt azok a tanítók és tanítónők, a kiket Nagyvárad város közs. isko-

vára, no meg az Igfon erdő, amelybe megvonta magát a híres kazár vezér. Szerintünk ugyan jobban hasonlít a bálványpár két püspökhöz, de mivel lenn a völgyben az ampitheatralis katlan közelében ugys van egy még hatalmasabb szikla, amely egy infulás püspökhöz hasonlít, nem csinálunk graváment a dologból s elfogadjuk őket Mén Maróth párnak, illetőleg békülesi scénának egy kis házi zivatar után — Czárán szerint — már csak azért is, hogy a bihari mondákban oly népszerű Mén Maróth dicsőségét ne kisebbítsük. A Mén Maróthék alatt elterülő kőomlatot Mén Maróthné uszályának nevezi Czárán, az innen lefelé kanyarodó uton található két sziklatüregét Mén Maróthné kamarájának és Mén Maróth pinczéjének. Két rendbeli falépcsőzet után egy nagy kőomlat jón, Mén Maróth palástja, mely után az ut egész a Körözs színvonaláig száll alá, idilli bájos környezetben, valóságos andalgó utra változva. A vizesés felé egy kissé emelkedik az ut s közvetlen a vizesés fölött egy kis nyirfa hidon át vezet. A hidon túl alig 20—30 lépésnyire,

folyton a vizesés patakocskája mellett halad az ut a barlangig, melyből a zuhatag vize ered. E sziklabarlang ismét oly bájos, oly intim milieuban van, hogy lehetetlen egy kis pihenőt nem tartanunk hűvös szádája előtt. Szébb uzsonnázó helyet nimfák se kereshetnének ki maguknak. Gazdag lomberdő, árnyék, hűvösség, üdítő csergedező patakviz sötét sziklatorok mélyéből: ime ezek azon elemek, amelyekből e pompás helyecske összealakul.

Source limpide et murmurante
Qui de la fente du rocher,
Jaillis en nappe transparente
Sur l'herbes que tu vas concher:

J'entends ta goutte harmonieuse
Tomber, tomber et retentir,
Comme une voix melodieuse
Qu'entre coupe un tendre soupir.

Les images de ma jeunesse
S'élèvent avec cette noix;

Elles m'inondent de tristesse
Et je me souviens d'autrefois.

Lamartine.

Egy kis pihenés, vagy inkább uzsonna után, mert az árnyékos uton alig fárad az ember, utunk ismét a Körözs mellé visz bennünket le, csaknem a víz színvonaláig. Jobbra szelbnél szelbnél sziklarészletek, balra az itt lassan folyó Körözs folyó a gazdag lomberdő zöld fátyolán át, a tulsó parton a délutáni nap fényében ragyogó sziklaalakulások élvezetessé teszik utunkat. Kis vártatva egyik szabadabb helyen egy stüvegalaku sziklakup, Mén Maróth hálósipkája vonja magára figyelmünket. Innen némi emelkedés után egy kis kanyarulathoz vagy erdőtisztáshoz érünk melyről búcsúpillantást vehetünk a vizesésre, s annak remekszép völgyére. Innen kezdve az ut csupa emelkedő serpentin. Előbb a Szarvasmezőre jutunk, egy lejtő tisztásra, hol már kezd nyílani a kilátás a váronkolyosi völgy felé, egyre növekedve széptülve. Ez azonban

CZILLÉR IMRE

nagy áruházában,

Olaszi, Fő-utczán

most történik a szokásos évi leltár felvétel, mely alkalmából az összes raktáron levő nyári idény-cikkek meglepő olcsón lesznek kiárusítva, u. m.: női selyem batist és zephir blousok, napernyők, gyönyörű mosó kelmék, selymek, zephirek, cretonok, női és férfi fehérművek, különleges ujdonságok férfi ingekben, női, férfi- és gyermek kalapok, harisnyák, keztyűk, övek, fürdő-ruhák, sapkák, czipők, szőnyegek, függönyök, asztal- és ágyterítők beszerzésére felhívjuk a n. é. vevőközönség b. figyelmét

Czillér Imre nagy áruházára.

Maradékok minden elfogadható árban.

laszéke a nyár elején megválasztott. A feleskett tanyerők: *Rátkay* Emilia, *Tar* Klementin, *Kazinczy* Mariska, *Bródy* Fanny, *Páll* Ilona, *Jakobovics* Ilona, *Várady* István, *Nagy* Dezső, *Huszár* László és *Jerzák* Árpád. — Az eskütételnél az iskolaszéket *Bordé* Ferencz főjegyző iskolaszéki alelnök képviselte. Az eskü letétele után a kir. tanf. és az alelnök lelkes beszédet intéztek a tanítókhöz.

* **A nőegylet hangversenye Kury Klárával.** Mint értesülünk, a biharmegyei és nagyváradai nőegylet nagyszabású jótékony hangversenyre készül. Özv. báró *Gerliczy* Félixné elnöknő erősen buzgólkodik, hogy minél kiválóbb művészeket nyerjen meg a hangversenyre közreműködőül. Értesülésünk szerint *Kury* Klára fellépése már biztosítva van. Az érdekesnek ígérkező hangverseny valószínűleg szeptember hó első felében lesz.

* **Megnémult nagyherceg.** Mint Pétervárról jelentik, *Nikolajevics* Mihály nagyherceg széhhűdés következtében elvesztette beszédképességét. A nagyherceg állapotáról utóbb kiadott orvosi jelentés azt mondja: Este hét órakor a nagyherceget agyszélhűdés érte, mely baloldalát megbénította. Délben 12 órakor a hűdési tünetek kevésbé élénken mutatkoztak. Az álmokórság daczára az öntudat világos és a szív működés kielégítő volt. Erverés 60, egyenletes, hőmérsék normális.

* **Megtalálták szent Gellért koporsóját.** Számos nagy érdekességű leletre bukkant *Farkas* Sándor, a fáradhatatlan archeologus, aki legutóbb Csanádban és Torontálban végzett őstörténeti ásatásokat. A régi római, dák, kun és magyar világról beszélő értékes dolgok: fegyverek, szerszámok, ékszerek, házi eszközök kerültek napfényre. De mindezen archeologiai ritkaságok közt legtöbbit érő és legérdekesebb lehet egy kőkoporsó, amely egykor a *csanádi egyházmegye első vértanu-püspökének, a nagyemlékű szent Gellért püspöknek* a testét rejtette magában. Az érdekes ásatásokról a következő tudósításunk számol be: A torontálmegyei Ós-Csanádon dák temetkezési helyet tárt föl *Farkas* Sándor. Decemből harcosainak temetőjéből vaskardok, urnák, bronz-ékszerek, csiszolt gránátgyöngyök, üvegpaszták, spondilius tengeri kagylók, csigák, gyöngyök, csontszerszámok kerültek a tudomány birtol-

kába. Ugyane község területén, a tizenharmadik római légió tábor helyén, római sírokat nyitott meg *Farkas*, amelyekben igen szép domborművű római sírköveket talált. E sírkövekkel *Tiberius* és *Traján* császárok főembereinek a sírhantját jelölték meg. A római sírok közelében kun temetőre bukkant a jeles kutató, nem messze attól a nevezetes helytől, ahol az 50 es években *Attila* kincsét találták föl. A kun sírokban griffes bronz-csattokat talált *Farkas*. Kétszeresen érdekes ránk nézve a jámgori halom környékén fölkerült, pogánykori magyar temető, ahol földkarikákat gyűrűket, kardokat, kengyelvasakat, zablákat tömegesen lehet találni. E helyütt volt az első keresztény magyar püspökség székhelye s itt találta föl *Farkas* *szent Gellért püspök koporsóját*. A koporsó még az avar időkben épített s régen rombadőlt görög keresztény templom kriptájában találtatott föl. Diszes kőszarkofág ez, amelyen a gót kereszt látható. A kőkoporsó teljesen üres. Mint az írott hagyomány beszéli, *szent Gellért püspök* holttestét *Firenzébe* vitték ebből a szarkofágból. A vértanu püspök koporsóját az ó-csanádi templom mellékhajójába szállították s a koporsót ez idő szerint is ott őrzik.

* **Halálozás.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentést:

Wolfram Józsefné szül. *Szilágyi* Anna, özv. *Schlotter* Pálné szül. *Szilágyi* Mária *Szilágyi* Ida, özv. *Nagy* Antalné *Szilágyi* Emilia és *Szilágyi* Béla gyermekei fájdalomtelt szívvel tudatják a legjobb anyának özv. *Szilágyi* Györgyné, szül. *Hegedüs* Matildnak folyó hó aug. 31-én, reggel 3 órakor, rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai szeptember hó 1-én, d. u. 4 órakor fogtak az ág. evang. egyház szertartása szerint *Nagyteleki-utca* 528. sz. háznál tartandó ima után az újvárosi központi temetőben örök nyugalomra tételni. Nagyvárad, 1903. aug. 31. Aldás és béke lengjen porai felet!

* **Megindult a munka.** Sok szó esett arról a közgyűlésben is, hogy Nagyvárad városánál az elmúlt hónapokban tömegesen egyszerre vette a főbb tisztviselők nagyrésze a szabadságidőt. A panasznak most már vége van, a tisztviselők jó része bevonult hivatalába s

kezdett venni minden vonalon a munka. Ez meglátszik a különféle ülésekre szóló meghívókból. Talán sehol sem tartanak annyi ülést, mint Nagyvárad városánál. Némely napon három-négy szakkbizottság, választmány tart ülést. Ezek aztán derekasán igénybe veszik a tisztviselőknél a törvényhatósági bizottság tagjait is, akik egyik-másik szakkbizottságnak tagjai. E hétra már négy bizottság van összehívva tanácskozássra. Szeptember 3-án, csütörtökön délután 3 órakor a városi közigazgatási bizottság tartja meg rendes havi ülést; ugyanezen napon délután 4 órakor az igazoló választmány ülésezik, a jövő évi virilisek névjegyzékének összeállítása tárgyában. Szeptember 4-én, pénteken délután 3 órakor a vámfelügyelő bizottság, szeptember 5-én délután a pénzügyi szakkbizottság tart ülést.

* **Megrugta a ló.** *Frei* Gligor kiskéri földmives bejött tegnap a vásárra két lovas szekérral. A lóvásártéren való ácsorgás közben *Halász* István napszámosnak felesége és *Erzi* nevű 10 éves leánykája a lovak körül járkáltak. Aa egyik ló azután az asszonyt térdén megrugta majd pedig a kisleányt ágyékra rugta. Az súlyosan sérült gyermeket kórházba szállították, ellenben *Halásznénak* semmi baja nincs. *Frei* Gligort letartóztatták a rendőrség.

* **Pályázat a villamos könyvvezető állásra.** Nagyvárad város villamos üzeménél fontos állása lesz az igazgatón kívül a könyvvezetőnek; a vállalat kereskedelmi részét jóformán ő végzi s helyettesíti az igazgatót. A könyvelői állásra most írta ki *Rimler* Károly polgármester a pályázatot. Évi fizetés 2800 korona, lakbér illetmény 600 korona.

* **Hűtlen kocsis.** *Rothbart* Ignác nagy-piaczéteri borkereskedő tegnapelőtt délután *Vincze* György Z. neteleki illetőségű kocsisával egy hordó bort küldött *Kolozsvári-utczán* lakó egyik vevőjéhez. A kocsis el is vitte a bort s felvett érte 58 koronát; majd kocsiára ült és kihajtott az álmáshoz. Azóta se neki, sem a pénznek semmi nyoma.

* **Vasárnapi esendélet.** Vasárnap éjszaka 11 óra tájt csinos botrány játszódott le a *Kert-utczán*. *Kovács* László kert-utczai vendéglője előtt két mesterlegény, névszerint *Kovács* Károly és *Kocsis* Zsigmond összeszólkoztak-

csak előzze annak, ami valamivel később vár reánk. A Szarvasmező tisztásáról ismét erdőbe jut az út, honnan ki-kifordul gyepek, kőves hegyoldalra, váltakozó pagonyrészekbe, míg végre fölér egy meredek szikla-padra vagy szikla ponkra, az *Excelsior*-kilátóhoz, az egész hegyi út legimpozánsabb, legmegragadóbb pontjához. Szeretném itt leteenni tollamat s azt mondani: ezt látni kell nem leírni, de mivel nem akarom a megkezdett munkát félbehagyni, már csak megkísérlem, úgy ahogy, néhány vonással ecsetelni ezt is. Tehát ha az *Excelsior* kilátón körülbelül északnak fordulva mezállunk, a következő hatalmas kép bontakozik kiszemeink előtt. Semben velünk s némileg alattunk a *Gyálu Maguri*, 564 méter magas hegyedőgró hegyfoka promontoriuma, mely a révi szoros déli végét zárja be. E több csavarodással előgró hegyeken át törték a sonkolyosi egyik alagutat. Minthogy a hegy itt előgrórik, a *Körözs* egy hatalmas csavarodással kerüli azt meg, éppen alattunk. E részben szikla, részben erdő, hegy panorámája nemcsak szép, de tanulságos és némileg bizarr. Ez előgró hegyől balra ugyszólván az egész révi sziklaszoros látszik, melyet a víz törté magának időtlen idők előtt ut gyanánt a hatalmas hegylanczon át, még pedig szédítő mélységben alattunk, a szoroson túl pedig Rév és vidéke. Látszik jobbra a szép tágas völgymedence kettészelve a vasut által, tarkázva *Vársonkolyos* házaival, melyek között a *Körözs* kanyarog idilli fűfaligetek között. Sonkolyoson túl a bányakai hegyfok, melyen újabb alagut vezet, vörös sziklafalakba vájva,

tul rajta a *Királyhágó* 582 m. magas pupja, végre hátunk megett a biharfüredi havasok. A kép nem teljes körkép ugyan, amennyiben nyugatra a *Gyálu Csele* 641 m. magas láncza elzárja a kilátást, mi an ak valamivel alacsonyabb keleti oldalán látszik; de mindamellét oly szép, oly gazdag — oly változatos, a késő délutáni világítás színpompájában oly ragyogó, hogy alig tudunk betelni véle s alig tudunk megválni innen.

Oh láttam én gyakran ez ormot,
Midőn lángolt, kéklött borongott;
Ösmerem a zöld halmokat.
Mulattam a vén eser tövével
S bokor mellett mit a kelő szél
Rezzentve, játszva hajtogat.

Ah mégis új mind e jelenség!
Könnyed szabadság büszke fenségg
Veszen bűbájával körül:
S mint a fürdő madár a habba:
Az édes, a szent hangulatba
En lelkem új vágygal merül.

A tölgy, mint a nyár lomboz, ágaz,
A kőszáll, melynek homlokát az
Os, nagy idők korma lepi,
A kristály lég, a messze látkör
A fény, mely a mennyből alászáll:
— Mind, mind magasztos ünnepi!

Az *Excelsior* kilátótól *Vársonkolyos*nak csaknem idáig érő háza, telkei között szép lassacs-

* Tompa: Ki a szabadba!

kán ereszkedünk le idilli árnyas sceneriák egész sora között a völgybe s keresztülmenve a *Körözs* rozoga kocsihidján *Schütz* Márton vendéglőjét kerestük föl. Háromnegyed 6 volt s a délutáni személyvonat éppen akkor érkezett a sonkolyosi állomásra. Mi azonban ezttal nem ültünk föl rá, hogy C-nesára menjünk vacsorálni, mint azt máskor tettük, a révi sziklaszoros megjárván, hanem megrendelve vacsoránkat egyideig a vasut mentén majd a megszűntetett iparvasut mellett a *Misid* völgy torkolatába sétáltunk, a *Telegdy* villától kezdve a *Körözs* mentén. A vasut t. i. a *Körözhöz* csak a második sonkolyosi alaguton túl kerül. A *Körözs* iparvasuti hidja a *Misid* patak b-ömlésénél pompás körképpel kinálkozik: A *Telegdy* kastély a meredek sziklaormon, a *Gyálu* *Simonuj* szeszélyes, bizar szikla formációi a kanyargó, csalitos szigeteket alkotó *Körözs*, a déli part tatóngó hatalmas barlang zádája, *Misid* völgy sziklakulisszákkal szegett szűk torkolata, az idilli *Misid* patak oly csudaszép egészzé egyesülnek, mely a révi sziklaszoros legszebb pontjai mellé állitható. A meretek itt sokkal kisebbek ugyan, de a változatosság nagyobb, gazdagabb. A *Misid* völgy különben a bányakai barlangokkal külön kirándulás tárgya...

Felnyoloz lehetett, mikor a *Misid* völgyből *Vársonkolyos*ra, a vendéglőbe értünk, jól megérdemelt pihenést engedve tagjainknak. Lelkünk most is tele van a gazdag és változatos út egyhamar el nem mosódó képeivel.

majd titlegelni kezdték egymást. A nagy csődülésre elősietett a Kert-utcán őrszolgálatot teljesítő **Gacsádi Imre** rendőr, aki a viaskodókat szét választotta. E közben történt hogy **Kazai Dezső** 37-ik gyalogezredbeli pót-tartalékos a rendőrt arcul ütötte. Gacsádi megragadta Kazainak a jobb karját, azonban a nagyszámban egybesereglettek kiszabadították a rendőr kezét közül a katonát, aki sipkáját hátrahagyva futva elmenekült. A rendőr éjfélkor felváltatván, az ellátni katona sipkájával a várba ment s ott jelentést tett az ügyletes tisztnek s a sipkát ugyanott átadta. Erdekes, hogy a nevezett katona egész éjjel kívül maradt a váron s még a reggeli kivonuláson sem jelent meg. A vizsgálat folyik tovább.

* **Szerencsétlen esés.** Czékus Gyula pecsorsori korcsmáros szombaton éjjel, mikor a vendégei mind eltávoztak, bezárni készült üzletét s kiment az utcára létrával, hogy a ház tetőzete alatt levő lámpát eloltsa. A létra azonban rosszul volt odatámasztva s Czékus leesett a létráról s magával rántotta a lámpát is, mely a hátára esett. Az üveg eltört, a petróleum meggyuladt s a szerencsétlen ember súlyos égési sebeket szenvedett. Most a kórházban fekszik. Bár sebei nem veszélyesek, felgyógyulása mégis hosszabb időt vesz igénybe.

* **A kíséző tanerők kinevezése.** Nagy meggyugvást keltett mindenütt **Rimler Károly** polgármesternek, mint iskolaszéki elnöknek az intézkedése a kíséző tanítók alkalmazását illetőleg. Mint eleve jeleztük, a polgármester a méltányosság elvére helyezkedett s a multban alkalmazott kísézőket alkalmazta. Így kinevezte kísézőknek: özv. **Krüger** Viktorét, **Grósz** Erzsébetet, **Boleman** Sárkát és **Szöke** Bertát. Még egy kíséző maradt ki **Klein** Abrahám, de a beírások után valamelyik osztály túlnépessége folytán szétesztendő valamelyik osztályban neki is jut hely. A tanszemélyzet beosztását a tanügy rovatban találják olvasóink.

* **Bács Károly meghalt.** A magyar színművészinek gyászja van. Egyik vidéki erőssége, **Bács Károly**, ki mult szerdán öngyilkossági szándékból főbe lőtte magát, vasárnap az aradi kórházban elhunyt. Eleinte már reménykedtek aggodó hozzátartozói, hogy felépül, de szombaton a művész állapotában válságos fordulat állott be. Reggel erős hideglelés fogta el, délben pedig deliriumba esett, úgy, hogy a veterán művészt injekciókkal kellett ellátni. De ez sem használt, a délután folyamán teljesen elvesztette eszméletét. Szombaton egész éjjel haldokolt, míg megváltotta szenvedésétől a halál. A nagy művész halálát neje, szül. Maár Julia s nevelt leánya, Keresztény Anna tanítónő gyászolja. A tragikus végű színészt valószínűleg ma temetik Aradon, hol művészetének legszebb diadalait aratta.

* **Öngyilkos fiatal leány.** Egy fiatal lélek aludt ki szombaton délután örökre, erőszakkal. 17 éves fiatal viruló leányka dobta el életét, hogy miért, az rejtély, még gyászbaborult nevelőszülei sem tudatta vezetés tetteinek okát búcsulevelében. **Ujvárosy** Károly magyar államasuti mozdonyvezető 17 éves fogadott leánya **Fülöp** Ilonka szombaton délután szüleinek Egres-kertben levő lakásán marólugott ivott. Mielőtt megmérgezte volna magát, nevelőszüleihez, — kik a Szt. László, Püspök-fürdőben voltak — levelet írt, melyben érzékeny szavakban búcsuzott el tőlük s tudomásukra hozta, hogy mire sorait kézhez veszik, már nem lesz az élők sorában. A szülők megrémülve olvasták szerencsétlen gyermekük levelét s azonnal bejöttek Váradra. A lakásukhoz érven, zárva találták annak ajtaját. Mi djárt tisztában voltak a helyzettel, mert belülről idegrázó nyögéseket hallottak. Befeszítve az ajtót borzalmas látvány

tárult szemek elé. A földön vonaglott leányuk az óriási kintől eltorzult arczzal. Az asztalon volt a méregpohár, mellette több üres gyufás skatulya és fejellen gyújtószálak. A pohár teljesen ki volt ürítve. A megrémült szülők ágyba fektették öngyilkos gyermeküket, kit **Kassay** Kálmán járásorvos vett gyógykezelés alá, ellenmérget adott be a szerencsétlen eszméleténél levő gyermeknek, ki gyufa és lugkő oldat keveréket ivott. Az öngyilkos leányka, hogy miért követte el tettét, nem mondta. A fiatal leányka daczára a gyors orvosi segélynek és a gondos ápolásnak, estefelől már oly rosszul lett, hogy elvesztette eszméletét. Éjfélután 3 órakor pedig meghalt. A fájdalomtól lesújtott szülők kérésére a rendőrség megadta tegnap délelőt az eltemetési engedélyt. Az öngyilkos leánykát tegnap délután el is temették.

* **Betegsegélyző ügyek.** A nagyvárad i partestületi betegsegélyző pénztár tagjai értesítették, hogy dr. **Altmann** Jakab Teleki-u. és dr. **Szöllösi** Ernő Aldás-u. betegs. pénztári orvosok működésüket ismét megkezdték s a pénztár tagjai gyógyítás végett lakásukon jelentkezhetnek. Nagyváradon, 1903 aug 31-én. **Az elnökség.**

* **Trieszti tengerészek Nagyváradon.** Tizenhat közös hadseregbeli tengerész érkezett Nagyváradra. A habok merész kormányzói tizenegy nappal ezelőt indáltak el Triesztdől, hogy a hadügyminiszter költségén megtekintésük a monarchia nagyobb, nevezetesebb városait. A kisded csapatot, melyet a jelesebb tengerészekből állítottak össze, **Wurmstein** Alfréd korve kapitány vezeti. A tengerész katonák legutóbb a hajdu fővárost, Debreczent látogatták meg, hol egy napot időztek s ez alatt a nevezetességeket mind megtekintették. Innen jöttek tegnap Nagyváradra s városunkban két napot időznek.

* **Névváltoztatások.** Hartmann Armin nagyvárad i lakos »Homonai«-ra; Kohn Róza nagyvárad i lakos pedig »Kalmár«-ra változtatta vezetéknévét.

* **Leszállítják a pótdótot.** Nehogy Nagyvárad város pótdóttal megterhelt polgárai abban a reményben ringassák magukat, hogy nálunk történik meg ez csodaszamba menő dolog, sietünk kijelenteni, hogy nem a nagyvárad iak pótdóttjáról van szó. Debreczen városát jutott ebbe az irigylendő helyzetbe. A szomszéd városban ez évben 38% a pótdótt. A jövő évi költségelőirányzattal már elkészültek Debreczenben, s a végeredmény az, hogy a jövő, 1904. évben az eddiginél 6%-al kevesebb, azaz 32% lesz a civis város pótdóttja. Nagyváradon is nemsokára készen lesz a jövő évi költségvetés s vele együtt ismét megjelenik a pótdóttemelés réme.

* **Találtak egy kétfelé tört aranyozott karóttot.** Atvehető Mendelényi Béla rendőrségi fogalmazónál a 4. sz. szobában.

* **It az ősz.** Hivatalosan ugyan még nem érkezett el, de az időjárás már erősen hirdeti, hogy a küszöbön az ősz. Pár nap óta már nem oly erősen tűz a nap s bágyadt sugarával versenyre kél az őszi szél. Különösen az esték és éjszakai hűvösek. A könnyű nyári ruha a nap-sugárban is szellős s előkerülnek a melegebb felöltők. A szőlőre pedig még szükséges volna az érlelő meleg. Az időjárás ilyen gyors változása természetesen sok kellemetlenséget okoz a nyaralóknak és fürdőzőknek, akik a főszézonban nem vehették ki részüket a pihenésből. A tapasztalt emberek jóslása szerint különösen hosszú őszre lehet számítani. Hogy aztán beüt-e ez a számítás, azt még azok a bizonyos legöregebb emberek sem tudják megmondani.

x Olvasóink figyelmébe ajánljuk **Reisz és Porjesz** bútorkereskedő cég lapunk mai számában közölt hirdetését. 296.

x **A magyar ipar újabb diadalát** jelenti az a fontos mezőgazdasági érdeket szolgáló kitűnő találmány, a melyet **Kádár Gyula** ismert nagyvárad i gépgyáros produkált most s a melyet több nagybirtokos kipróbált már és arról, hogy pontosan bevált és megfelelt, elismerő levelek tanuskodnak. Kádár Gyula találmánya egy új szabadalmazott gyors lóhere- és luczernamag cséplő, egyben gubózó gép, mely nemcsak nagy munkaképességénél fogva mulja felül az eddig létező összes ilyenemű gépeket, hanem kiváló és megbecsülhetlen előnye az, hogy vele a cséplés és gubózás egyszerre végezhető, de egyedül a gubózást is kitűnő sikerrel végzi.

Ezen szabadalmazott lóhere- és luczernamag cséplő dob, mely minden cséplőgéphez alkalmazható, két részből van készítve, illetve a ráreszelt csavarok segítségével két különböző hengerpalástot lehet képezni és pedig az etető nyílásnál levő hengerpalásznak nagyobb átmérőt szükséges, mert itt több gubót vesz be; míg a kiömlő nyílásnál levő hengerpalást szűkebb átmérőjű parafákra állítható, mi a kifejtés főtenyezője.

Hogy ezen új magyar találmány, mely kétszer annyi magot fejt ki félannyi erővel, mint az eddigi heremagfejtők — mily előnyös, arról számtalan elismerő levél tanuskodik. Ára teljes felszereléssel 80 forint. 395.

IRODALOM.

Magyar Gazdák Szemléje. A magyar gazdaszövetség folyóirata (Bernát István szerkesztésében) augusztus 25-iki száma a következő tartalommal jelent meg: Obstrukció és a kiegyezés. (Rubinek Gyula). Szociális nevelés (B. I.) Külkereskedelmünk az 1902. évben. (Bud János.) A német agráriusok tíz esztendeje. Kína gazdasági evolúciója. Pusztakovácsi somogyvármegyei község monografiája (Cséplő Ernő) A hamburgi fogvasztási szövetkezet. Az Edera vize. (Regény.) Különfélék: A bukaresti gazdakongresszus. — Német kereskedők és iparosok védekezése. — A zsidók Németországban. — Kereskedelmi szakoktatásunk reformja és a pénzügyi tisztségviselők. — Krónika. Előfizetési ára: Ezzé évre 12 k rona. — Egyes szám 1 korona 20 fillér. Szerkesztőség: Budapest, Baross-utca 10. sz.

Igazságszolgáltatás.

Az a másik . . .

A mint megfogott a napfény a törvényeségi palota nagy, szürke folyosóin s vissza költözik az örökös hűvösség a ridag magas hivatalszobákba, megeléknül az élet is s a tárgyaló termek ismét szomorú csendes kis tragédiák színhelyévé lesznek. A fogyó napsugár, a növe hűvösség; ez az őszi szomorúság olyan illő miliót ad ezeknek a sablonokba szorított bus tragédiáknak.

Jön a bűnös, a megbottlott ember. Megáll a komoly ősz birák előtt és vall töredelmesen ostoba megtévelyedéséről. Elmondja, hogy lopott értéktelen holmikát egy lányért, a ki megkivánta a beczégető ajándékot, egy lányért, a kinek az óhaját bűn árán is teljesítette . . .

Szomorú vallomás, szinte kongva lassan verődik vissza a ridag falakról, csak egy sápadt feketeruhába öltözött asszony lelkébe furódnak be ezek a törődött, bűnbánó szavak s könyeket fakasztanak azokból a fekete merov szemekből, a melyek csupa odaadással, csupa rajongással tapadnak arra a bűnbánó vallomást tevő emberre.

Szép fiatal asszony, felesége a megtévedt embernek. Csak sir-sir a tárgyalás végéig, nem

döbent meg az ítélet sem. Nem hallja, hogy 3 hétre elfogják zárni azt az embert, csak nézi nézi, s amint tres lesz a tárgyaló terem és csak az a elítélt ember áll ott a homályban, imbolyogva megy — megy elébe és hozzásimulva, zokogva kérde: . . .

— Hát csakugyan szeretted azt a másik leányt?

TANUGY.

A tanszemélyzet beosztása a közs. iskolákban.

Ujvároson. Fiúiskolák: Igazgató Vaday József. I. A) és B) osztályok: Szőke Berta, Raffayné Sz. J. II. A) és B) osztályok Oóné Sz. Mariska, Szemes Ilona. III. A) és B) osztályok Várady István, Huszár László. IV. A) és B) osztályok Vaday József, Bodnár János.

Leányiskolák. Igazgató Bérczy Jánosné. I. A) és B) osztályok: Makay Katalin, Cserey Z. Anna. II. A) és B) oszt. Réz Mihályné, Bérczy Jánosné. III. oszt. Békési Jánosné. IV. oszt. Csordacsicsné K. Antónia. V. oszt. Farkas Etelka.

Olasziban. Fiúiskolák. Igazgató Rátkay József. I. oszt. Papp Emma. II. oszt. Hegyesi Katalin. III. oszt. Bitzó János. IV. oszt. Rátkay József. V. oszt. Nagy Dezső. VI. oszt. Kovács János.

Leányiskolák: Igazgató Katonáné T. R. I. oszt. Sráder Friderika. II. oszt. Katonáné T. Róza. III. oszt. Varga Teréz. IV. oszt. Fejérmé N. Gizella.

Váralján. Fiúiskolák: igazgató Mártonffy Zoltán. I. oszt. Virányi Győző. II. oszt. Markovics Pál. III. oszt. Istvánffy József. IV. oszt. Szabó Sándor. V. oszt. Mártonffy Zoltán.

Leányiskolák: Igazgató Aberle Hermin. I. oszt. Rátkay Emilia. II. oszt. Aberle Hermin. III. oszt. Kazinczy Mariska. IV. oszt. Páll Ilona. V. oszt. Jakabovits Ilona. Kézimunkatanítónő Istvánfné H. Karolin.

Csillagvároson: Vegyes. I—II. oszt. igazgató Tóth Mária. I. vegyes oszt. Bródi Fáni. II. vegyes oszt. Tóth Mára.

Velenczén: I—II. vegyes oszt. igazg. özv. Krüger Viktorné. I. vegyes oszt. özv. Krüger Viktorné. II. vegyes oszt. Grósz Erzsébet.

Réten (Széles-utca): I—II. fiú és leányosztály. Igazgató Balogh Károly. I. oszt. Tar Klementin. II. fiú oszt. Tar Klementin. II. fiú oszt. Balogh Károly. I. leány oszt. Szathmáry Mariska. II. leány oszt. Bolemann Sárika.

A Nogáll-utcai Szent Vincze-intézet elemi és polgári leányiskolájában a beiratások folyó hó 8-án kezdődnek és 12-én befejezettek. Az ünnepélyes *Veni Sancte* 13-án lesz. Az előadások 14-én veszik kezdetüket.

A tandíj az elemi iskolában egész évre 4 korona, a polgári iskolában pedig 8 korona. Nagyváradon, 1903 aug. 31-én.

Az igazgatóság.

Igazgatók kinevezése. A közs. iskolák minden csoportjánál van 1—1 igazgató, akiknek megbízása a közs. iskolaszék működésének időtartamára 3—3 évre szól. Minden igazgatói állásra 2—2 egyént jelöl az iskolaszék, kik közül a kir. tanfelügyelő egyet kinevez. Mivel a közs. iskolaszék gyűlése az elmúlt héten nem volt megtartható, az elnökség az igazgatói teendők végzésével ideiglenesen a mult ctyklus igazgatóit bízta meg így **Ujvároson:** Vaday József, **Bérczy** Jánosné, **Olasziban:** Rátkay József, **Katona** Bálintné, **Váralján:** Mártonffy Zoltán, **Aberle** Hermin, **Csillagvároson:** Tóth Mariska és végül a Rét városrész új iskolájában **Balogh** Károly lettek igazgatók.

Tájékoztató a közs. iskolai beiratásoknál. A közs. iskoláknál a beiratások az illető iskolák csoportjainál történnek. Mindenki csak abban a városrészben vehető fel, melyen a lakása van. A réti lakosok az új réti iskolában irathoznak, a velencei lakosok gyermekeit a tükör-utcai óvodahelyiségben írják.

NYILTTÉR.

Szülők figyelmébe!

Az őszi évadra újonnan érkezett

fiú fehérneműek,
kalapok, nyakkendők,
czipők, harisnyák,
zsebkendők,

a legjobb minőségben, igen mérsékelt határozott árak mellett kaphatók

LEIPNIK MIHÁLY,

uridivat és díszműruházában

Bémer-tér Bazár-bérház.

Telefon 362.

838.

EGYESÜLETEK.

A Szent László menedékház vál. ülése.

A Szt. Lászlórol nevezett koldusárpolda és gyermek menedékház választmánya vasárnap délután 1/2 6 órakor válatmányi ülést tartott.

Palotay László praelátus elnöke alatt jelen voltak: **Grócz** Béla, **Sal** Ferencz, dr. **Molnár** Imre, dr. **Hoványi** Gyula, **Szekely** Sándor, **Halász** Gyula, dr. **Imrik** Gusztáv vál. tagok. Az elnök előterjesztette, hogy a menházba felvételt 11 gyermek, 2 asszony s 1 férfi.

A pénztárnok 62 taggal számolt be az új cziklusban. A választmány a villanybevezetés eszközésére bizottságot küldött ki.

A Kárpátgyesületek közgyűlése.

Az Országos Magyar Kárpát-Egyesület vasárnap tartotta meg Herkulesfürdön az Erzsébet-magaslaton szervező közgyűlést, amelyen több külföldi tag is résztvett. A közgyűlésen az alduna- és tiszavidéki osztályok Orsován, a Kazánszoroson keresztül a Vaskapucsatornán az Adakaleh-szigeten át a Szent Korona-kápolna érintésével és a vadregényes Csernavölgyen keresztül e hó 29-én érkeztek Herkulesfürdőbe. Az egyesületnek mintegy ezer tagja van és most Herkulesfürdön osztályt szervez, a Csernavölgyön összeköttetést létesít a hegymászó idegeneknek a Retyezát-havasokra, Petrozsényen és Szurdok-völgyön át Románia határáig. A közgyűlés után a résztvevők kirándulásokat tettek Erdélybe a Markavölgybe és a kassai Rákóczi-ereklye-kiállításra.

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület Brassóban szintén vasárnap tartotta közgyűlést báró Feilitzsch Artur elnöke alatt.

Az elnök felosvasott az egyesület alkotásairól, a kolozsvári néprajzi muzeumról, amely Mátyás király szülőházában van és az Erzsébet-zászló felavatásáról is.

Azután felolvasták az üdvözlőleveleket.

A közgyűlés nagy lelkesedéssel elhatározta József Agost főherczeg védnök és a magukat képviselő miniszterek üdvözlését. Radnóti Dezső főtitkár tartalmas jelentését elismeréssel tudomásul vették. Elfogadták a pénztári számadásokat és a költségvetést.

A tisztújítás során tiszteleti tagnak Sándor János főispánt, új alelnököknek gróf Teleki Lászlót és dr. Zakariás Jánost választották meg. A közgyűlésen a brassómezei tanítószék is testületileg jelent meg. Délben a Vigadóban 300 terítékű lakoma volt. Délután a társaság kirándult Hosszúfaluba.

TAVIRATOK.

A válság.

Budapest, aug. 31. (Saját tud. táv.) Két nap óta teljes politikai szélcsend uralkodik. Nagyonbbrészt a képviselők is távol vannak a fővárostól. Viszont vidékről hazaérkező képviselők úgy nyilatkoznak a helyzetről, hogy már nincsenek pártok és kerületek; a nemzet közös akarat a hadsereg reformja.

Budapest, aug. 31. (Saj. tud. táv.) Megbízható értesülések szerint nem **Héderváry** közbenjárása folytán mondott le a király a hadgyakorlatokon való részvételtől és határozta el a válság gyors megoldását, hanem **Goluchowszky** tanácsára a fenyegető balkáni viszonyok nyomása alatt és mert veszedelmesnek tartják a három évet szolgált katonákat bent tartani. Attól félnek, hogy a hadsereg fegyelme megbomlik, ha a bentartott katonák a szolgálatot megtagadnák.

Az aradi hadgyakorlatok.

Budapest, aug. 31. (Saj. tud. táv.) Báró **Beck** vezérkari főnök ma **Mária-Radnára** utazott a hadgyakorlatok megnyitására. **Ferencz** Ferdinánd trónörökös 3-án utazik **Lippára**.

Az angol király Bécsben.

Bécs, aug. 31. (Saj. tudós. táv.) Délben egy órakor megérkezett az angol király. A pályaudvaron Ő felsége a főherczegnők és a főherczegek kíséretében fogadta. Ott voltak a fogadtatásnál **Héderváry** és **Körber** miniszterelnökök, az összes osztrák miniszterek. Az angol király a mint a perronra lépett, meglepő melegséggel üdvözölte királyunkat, majd a főherczegnőket üdvözölte s bemutatatta magának a megjelent méltóságokat. A diszszázad tisztelgett s a zenekar az angol királyi himnuszt játszotta mikor az angol király a Burgba hajtatott.

A tüzkatasztrófa áldozatai.

Budapest, aug. 31. (Saját tud. táv.) A rendőrség okulva a borzalmas pusztuláson, most szigorú óvintézkedéseket tesz a hasonló veszedelmek elhárítására. Szabályrendeletileg megtiltják, hogy a párisi áruházhoz hasonló raktárok fölött lakások legyenek. A párisi áruház romjait még mindig nem bontották le s még végleg nem is határoztak, vajjon lerombolják-e. Szakemberek a romok lebontását sürgetik. A Rókus-kórházban fekvő betegek javulnak. **Spira** Matild erős seblázban szenved. Ma kihallgatták a Rókusban fekvő betegeket.

000	REGÉNY CSARNOK.	000
000		000

Sorsjáték.

Regény.

Irta: Stella (Szőke Berta.)

64

A csinosan berendezett szoba művelő lakóra emlékeztetett. Az egyik sarokban szépen faragott kotta tartó állt, mellette gordonka, a falakon szebbnél-szebb apró, tehetséges képre

valló vázlatok, csinosan faragott rájámban, egy hatalmas könyvszekrény a régi és újabb jeles műveit rejtegette, a butorokon csinos izlésű kézimunkák, az íróasztalon kedves aquarellek. Az ember oly jól érezte magát a barátságos, napsugaras kis szobában, mely élénk ellentétet képezett komoly lakójával.

— Ez az én tuskulánimom — mondta a férfi.

— Nagyon kedves — hangzott a lány szava elragadtatással — és ezeket a faragványokat ki csinálta?

— En.

— Hisz maga valóságos művész!

— Megtaláltam már őket! — kiáltott vissza az ajtóból Jolán — itt vannak a Kálmán szobájában.

— El sem tudtam képzelni, hova lettek — mondta most a belépő Ilka.

— Gyönyörködöm ezekben a csinos dolgokban — mentegőzött Márta — alig akarom elhinni, hogy mindez ennek a száraz, örökké morált prédikáló, vagy igazságot osztó birónak a kezéből került ki.

— Hát ilyennek ismeri Kálmánt? csodálkozott Ilka.

— Persze, nekem ilyen alakban mutatta magát mindig.

— Pedig, ha látná milyen élvezettel, úgyszólván szenvedéllyel dolgozik s hogy őrzi az ő műremekeit!

— Különös és minket nőket tartanak kiismerhetetleneknek. Ha ezt valaki elbeszéli nekem a szemébe nevetek.

— Magának igen furcsa fogalmai vannak rólam — szólt Láposi.

— Honnan lehetne más?

— Hát igazán úgy tűntetem fel magam, amint mondja? Pedig...

— Sokszor olyan dühös voltam, szerettem volna...

— Mit — nevetett a férfi.

— A szemedet kikaparai, mint nekem lenne kedvem sokszor, amikor kiállhatatlan bosszantásaiddal úgy feldühösítesz — heveskedett Jolán.

— No a karmait, azokat a rózsás kis karmokat, gyakran megmutatta, élesek meglehetősen.

— Hagyjuk ezt gyerekek, menjünk ebédelni, azután folytathatják a perelést — ajánlotta Ilka.

Láposi udvarias meghajlással állt meg Márta előtt, mosolyogva nyújtotta karját.

— Most remélem, nem fogja azt az én szeretetreméltó hugom által ajánlott kézimunkát elkészíteni? — kérde mosolyogva.

— Nem, most mégkorán volna, annak idején mint ismerlek, érdemeket fogsz rá szerezni — jegyezte meg Jolán, kifutva a szobából.

Az ebéd igen kedélyesen telt el, sokat boldogultak, sokat nevettek, Márta felségesen érezte magát. A fiatal ember a legszeretettelőbbben viselkedett vele szemben és a lányok, azok meg valósággal kényeztetették. Három óra volt, mikor az asztaltól felálltak, Márta szomorúan gondolt az elválásra, pedig csak egy rövid óra választotta el tőle.

— Maradjon ma itt — kérte Jolán sürgönyzünk, hogy lekésset a vonatról.

— Nem, nem tehetem — mondta határozottan a lány, pedig olyan szívesen engedett volna a kérésnek, de bensejében egy hang szólalt meg annak teljesítése ellen s ő, bár nem szívesen, hajlott az intő szóra.

— Olyan jól mulatnánk, Kálmán ma kitűnő hangulatban van s tudja ilyenkor élvezet vele lenni — sugta karjába kapaszkodva.

— Sajnálom, de nem lehet...

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Határidők.

	Budapest, aug. 30.
Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.90

Értéktőzsdé

	Budapest, aug. 30.
Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	585.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1903. aug. 30-án.

Magyar aranyjárdék 4	119.50
Magyar koronajárdék	87.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4, 1/2	—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 1/2	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	98.—
Italiméresi jog megváltási kötvény	—
Horvát szlavonföldterhermentesítési kötvény	99.25
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	201.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	175.50
Osztrák járadék papirban	99.80
Osztrák járadék aranyban	100.10
Osztrák járadék aranyban	120.75
Osztrák korona járadék	100.—
Osztrák államsorsjegyek	152.50
Osztrák magyar bank részvény	15.80
Magyar hitelbankrészvény	719.50
Osztrák hitelintézet részvény	656.75
Páti vista	95.05
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.04
Németbirodalmi márka	117.30
Londoni vista	289.02
20 márkás arany	28.47

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A váradi-velencei volt Weinberger-féle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérbevehető.

Értekezhetni lehet a Nagyvárad Takarékpénztárnál. 807.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok, vonalzatok, gazdasági nyomtatványok, egyházi, községi és egyéb hivatalos nyomtatványok, körlevelek, levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek, számlák, falragaszok, bál meghívók, tánczrendek, étlapok, naptárak, palaczkfeliratok, névjegyek, gyászlapok stb. a nyomdai szakba vágó nyomtatványok készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

TANKÖNYVEK,

melyek a

- Főgymnasium . . . . .
- Áll. főreál . . . . .
- Felső kereskedelmi . . . . .
- Orsolya-zárda . . . . .
- Községi polgári . . . . .

valamint **iskolákban**

az összes elemi

használatnak,

új és ódon állapotban, eredeti bolti illetve fél áron kaphatók

Csathó Gábor és Társa

könyv- és papirkereskedésében
(Nagyvárad város összes községi iskoláinak szerződéses szállítói)

Nagyváradon, Fő-utca 3-ik szám.
(rég. Bazár-épület) 888

Iskolatáskák, könyvszijak, rajzeszközök, rajztáblák, rajzvonalzók, zsebtintatartók s egyszóval minden kigondolható iskolai, rajz- és festőszerek elismert legjobb bevásárlási forrása.

Az összes nagyvárad tanítézetek tankönyvjegyzékei díjmentesen kaphatók.

Hazai ipar!

Butor

modern lakásberendezések, valamint egyes butordarabok gyári árban

REISZ és PORJESZ

butorgyárosoknál, 29

Nagyvárad, Zöldfa utca elején

Róm. kath. vallásu

n e v e l ő n ő

kerestetik 3 leány gyermek mellé, kik közül egyik III-ik polgársta, kettő elemi iskolába jár. **A német nyelv bírása feltétlenül** megkívántatik. Czimbalmón játékok előnyben részesülnek.

Ajánlatok **Körner József** budurászi körjegyzőhöz intézendők. 385

A fürdő- és nyaralási idény alkalmából a t. közönség figyelmét felhívjuk

tűz és betörés mentes letéti pénztárunkra,

melyben külön-külön álló és közvetlenül zárható fiókok állanak előnyös feltételek mellett a bérelni kívánók rendelkezésére.

Nagyvárad Takarékpénztár, részvénytársaság.

559

Hirdetés.

A Nagyvárad Hitelbank takaré- és segélyszövetkezet

működését megkezdette.

Tagok ez évi október 1-ig — mulasztási illeték fizetése nélkül — felvétetnek.

A befizetések hétköznapokon egész napon át, vasárnap és ünnepnapokon pedig d. e. 9—11 óráig eszközölhetők a «Nagyvárad Hitelbank r. t.» üzleti helyiségében *Kossuth Lajos-utca* (Sándor Samu-ház.)

359

Az igazgatóság.

812

A

„Nagyvárad hitelbank részvénytársaság” működését *Kossuth Lajos-utca 10. sz. a.* megkezdte.

Üzletköre:

Betétek kamatozás végetti elfogadása könyveskékre és folyó számlára, mely előbbi után 5% kamatot fizet, adó levonás nélkül.

Váltók leszámítolása.

Előlegek értékpapírokra és árukészletre.

Jelzálogkölcson nyújtása házakra és földekre.

Értékpapírok vétele és eladása.

Szelvények és kisorsolt értékpapírok beváltása.

Hivatalos órák: d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5-ig.

Az Igazgatóság.

A helybeli és összes iskolákban használatban levő

Tankönyvek

segédkönyvek, továbbá mindenféle *író- és rajzszerek* a legjobb minőségben és legjutányosabb árban kaphatók

SEBŐ IMRE

könyvnyomda, könyv- és papirkereskedésében
Nagyváradon.

Fő-üzlet:

Fő-utca, Oláry-ház.

Telefon: 276. szám.

Fiók-üzlet:

Nagypiacz-tér *Andrényi-palota.*

Telefon: 152. szám.

Kizárólagos női és gyermek-divat és kézimunka-üzlet.

EISLER BERTALAN

NAGYVÁRAD, Olaszi, Fő-utca.

Ujdonságok nagy választékban! Szmirna gobelin, congré északi (Nordis) és damaszt kezdett és előjegyzett kézi munkákban, minden hozzá való anyaggal; iskola kötény, gyermek felöltő, sapka, fejkötő és kalap; Ujdonságok!! Flanell, barchet és szövet gyermek ruhák; leány- és női fehérneműek. 292.

Nagy választék Női és Gyermekek Esőernyő, batiszt Zsebkendő, szelyem Echarps és fejkendőiben.

Kizárólag csak női és gyermek **harisnyák** nagy választéka. — **Zachariás** és **prágai glace keztyük** és **női pipere czikkek.**

Mindennemű női szabó-czikkek. Ujdonságok csipke, aplicatio és medaillonokban.